

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16579>

Özet

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i (ATÖ), Songül Tümkaya taraf?ndan 2000 y?l?nda yüksekö?retim ö?rencileri ba?lam?nda geli?tirilmif özgün bir ölçektir. Ölçek, ö?rencilerin ya?ad??? **akademik tükenmi?lik** düzeylerini sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. 39 madde ve dört alt boyuttan olu?an bu araç, duygusal güçsüzlük, yönetsel destek, akademik performans ve i? yükü gibi kritik alanlardaki tükenmi?lik belirtilerini kapsamaktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi a?amas?nda hem güvenilirlik hem de geçerlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?tür.

ATÖ, 5'li Likert Ölçe?i format?nda haz?rlanm??t?r ve psikometrik özellikleri, ölçe?in Türkiye'deki akademik ortamda **tükenmi?lik** düzeylerini ölçmek için uygun ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Akademik Tükenmi?lik, Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i, Duygusal Güçsüzlük, Akademik Performans, ?? Yükü, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Songül Tümkaya

Amaç

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i'nin temel amac?, üniversite ö?rencilerinin e?itim hayatlar? boyunca kar??la?t?klar? stres, bask? ve motivasyon kayb? gibi durumlar sonucunda ortaya ç?kan **akademik tükenmi?lik** düzeylerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve psikoloji alanlar?nda, ö?rencilerin ruh sa?l??? ve akademik ba?ar?s?zl?k risklerini belirlemede kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Ölçek, sadece genel tükenmi?lik seviyesini de?il, ayn? zamanda tükenmi?li?in alt?nda yatan spesifik faktörleri (duygusal, yönetsel ve i? yükü ile ilgili) belirleyerek, kurumlara ve ara?t?rmac?lara önleyici müdahaleler geli?tirmeleri için detayl? bir veri sa?lamay? hedeflemektedir.

Yap?

ATÖ, tükenmi?lik kavram?n? akademik ba?lamda ele alan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, ö?rencilerin ya?ad??? **tükenmi?lik** deneyimini dört temel alt boyut arac?l???yla de?erlendirmektedir. Bu alt boyutlar, Maslach'n genel tükenmi?lik modeline benzer ?ekilde, ancak akademik çevreye özgü faktörleri içerecek ?ekilde tan?mlanm??t?r.

Ölçek, toplam 39 maddeden oluşmakta olup, her bir alt boyutun ölçtüğü spesifik yapı ve madde sayıları aşağıda listelenmiştir:

Duygusal Güçsüzlük (13 Madde): Öğrencinin akademik görevleri yerine getirme konusunda kendini duygusal olarak yetersiz ve yorgun hissetme düzeyini ölçer.

Yönetmel Destek (12 Madde): Üniversite yönetimi, öğretim üyeleri veya idari birimlerden alınan destek algısının yetersizliğini veya eksikliğini ölçer.

Akademik Performans (7 Madde): Öğrencinin akademik başarı ve yeterlilik hissini azaltması, kendini yetersiz görme eğilimini ölçer.

Yükü (7 Madde): Öğrencinin ders, ödev ve sınavlar nedeniyle algıladığı çalışma yükü ve baskı düzeyini ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında, ölçülen yapıların gerçekten akademik tükenmişlik kavramını temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin teorik temellerle uyumlu olduğunu kanıtlamaya amaçlanmıştır.

Geçerlik çalışmaları kapsamında özellikle **Yapı Geçerliliği** yöntemine başvurulmuştur. Bu bağlamda, ölçeğin teorik olarak öngörülen alt boyut yapılarına ampirik olarak doğrulamak için **Faktör Analizi** uygulanmıştır. Ayrıca, ölçeğin ilgili diğer ölçüm araçlarıyla olan ilişkisini incelemek üzere benzer ölçek geçerliliği hesaplanmıştır, bu da ATÖ'nün diğer kabul görmüş tükenmişlik veya ilgili stres ölçekleriyle tutarlı sonuçlar verdiğini göstermiştir.

Güvenilirlik

Akademik Tükenmişlik Ölçeği'nin güvenilirliği, ölçüm sonuçlarının zaman içinde ve farklı durumlarda tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla iki temel yöntemle hesaplanmıştır.

İlk olarak, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme derecesini gösteren **İç Tutarlılık** katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve tutarlı bir şekilde tükenmişliği ölçtüğünü işaret eder. İkinci olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek için **test-tekrar test güvenilirliği** hesaplanmıştır. Bu yöntem, aynı denek grubuna belirli bir zaman aralığıyla ölçeğin tekrar uygulanması ve sonuçlar arasındaki korelasyonun incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar, ATÖ'nün ölçüm sonuçlarının kararlı ve güvenilir olduğunu kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

Akademik Tükenmişlik Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde, ölçek maddelerinin altında yatan temel

yap?lar? ortaya ç?karmak amac?yla Ke?fedici **Faktör Analizi** (KFA) kullan?lm??t?r. Bu analiz sonucunda, ölçe?in dört farkl? ve anlaml? alt boyuttan olu?tu?u tespit edilmi?tir.

Bu dört faktörlü yap?, ölçe?in teorik çerçevesini desteklemi? ve 39 maddenin bu dört alt boyuta mant?ksal ve istatistiksel olarak da??ld??n? göstermi?tir. Faktör analizi, Duygusal Güçsüzlük (13 madde), Yönetmel Destek (12 madde), Akademik Performans (7 madde) ve ?? Yüku (7 madde) ?eklinde ayr??arak, **akademik tükenmi?lik** yap?s?n?n çok yönlü do?as?n? ortaya koymu?tur.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i

Format: 39 maddelik, dört alt boyutlu öz bildirim anketi.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri (Yüksekö?retim)

Ya? Grubu: Yeti?kinlik öncesi/Erken Yeti?kinlik (Genellikle 18-25 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerin lisans ö?rencileri.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?r. Derecelendirme ?u ?ekildedir:

Tamamen Uyuyor: 5

Ço?unlukla Uyuyor: 4

K?smen Uyuyor: 3

Ço?unlukla Uymuyor: 2

Hiç Uymuyor: 1

Anahtar Kelimeler

Ö?renci Tükenmi?li?i, Psikometrik Özellikler, ?ç Tutarl?l?k, Test-Tekrar Test, Yap? Geçerli?i, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: stumkaya@cu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Çukurova Üniversitesi (Tahmini Affiliation)

Ölçenin, Ücret ve Test Yolu?

Akademik Tükenmişlik Ölçeği, **Songül Tümkaya** tarafından 2000 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için yazar ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Telif hakları ve ticari kullanım ücretleri hakkında kesin bilgi edinmek için sorumlu yazar Songül Tümkaya ile iletişim kurulması gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesine Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi üzerinden erişim sağlanabilir.

Kaynaklar

Tümkaya, S. (2000). Akademik Tükenmişlik Ölçeđinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 128-133.

Makalenin orijinal bağlantısı: efdergi.hacettepe.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: akademik-tukenmislik-olcegi-toad.pdf

Akademik Tükenmişlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde deştirilmemiştir.

4 alt boyut ve 39 madde

Duygusal güçsüzlük (13) :

Yönelimsel destek (12) :

Akademik performans (7) :

?? yükü (7) :